

UHLÍKOVÁ DAŇ (DAŇ Z EMISÍ CO₂) V ČLENSKÝCH STÁTECH EU

Ing. Josef Palán

Studie č. 2.095
srpen 2010

Obsah:

ÚVOD	3
DÁNSKO	4
FINSKO	5
IRSKO	6
ŠVÉDSKO	7
SLOVINSKO	9

ÚVOD

Uhlíková daň (daň z emisí CO₂) patří mezi nepřímé daně, kterou se zdaňují emise CO₂, které se vytvářejí spalováním fosilních paliv (uhlí, minerálních olejů, plynu). Uhlíková daň se uvaluje na fosilní paliva a její výše je obvykle odvislá od množství CO₂, které vzniká při spalování pohonných hmot nebo při výrobě tepla určeného k vytápění nebo k průmyslovému užití a v některých státech je sazba daně částečně odvislá i od energetického obsahu. Uhlíkové daně byly zavedeny v 90. letech minulého století v Dánsku, Finsku, Nizozemí a Švédsku.

Za jednu z priorit svého funkčního období si litevský eurokomisař **Algirdas Šemeta** zvolil novelizaci směrnice 2003/96/ES o zdanění energetických produktů a elektřiny. V návrhu novelizace této směrnice by se podle něj měla objevit také minimální úroveň celounijní uhlíkové daně. Díky jejímu zavedení by evropské daňové soustavy lépe odpovídaly evropským závazkům v oblasti ochrany životního prostředí. Tak alespoň existenci nové daně obhajují její zastánci.

Otázkou možného zavedení uhlíkové daně se eurokomisaři zabývali na svém jednání v červnu 2010, ale nenalezli shodu k předložení tohoto návrhu. Zdanění patří mezi mimořádně citlivé oblasti a pokud by komisař návrh představil, může s velkou pravděpodobností očekávat, že se o jeho obsahu budou komisaři dohadovat i několik let. O předložení podobného návrhu se začalo hovořit už v roce 2008, ale Šemetův předchůdce s ním nakonec nepřišel, neboť pro něj v Komisi nenalezl dostatek podpory.

Zavedení minimální uhlíkové daně na unijní úrovni podporují hlavně severské země, které podobné zdanění zavedly již v průběhu devadesátých let minulého století. Velkým podporovatelem uhlíkové daně je Francie, která chtěla zavést vnitrostátní uhlíkovou daň, ale ústavní soud tento legislativní návrh v prosinci 2009 zamítl vzhledem k vysokému počtu výjimek. Jiné státy, jako například Velká Británie nebo Irsko, jsou naopak proti jakémukoliv zavádění daní ze strany Evropské unie. Lze očekávat, že ani Česká republika by uhlíkovou daň nepodpořila. S případným schválením uhlíkové daně na unijní úrovni by musely souhlasit všechny členské státy, neboť v oblasti zdanění Smlouva o fungování Evropské unie vyžaduje jednomyslnost. Přinejmenším Velká Británie již dala najevo, že je připravena návrh na zavedení uhlíkové daně vetovat, neboť by vyžadoval změny v její energetické legislativě.

Uhlíková daň byla dosud zavedena v Dánsku, Finsku, Irsku, Slovinsku a Švédsku.

DÁNSKO

Uhlíková daň byla v Dánsku zavedena v roce 1992 a vztahuje se na benzín, naftu, petrolej, topný olej, plyn, elektřinu a uhlí.

Právní základ

Law on CO₂ tax on certain energy products /Statutory Notice No 889 of 17 August 2006/

Osvobození od daně

Od daně jsou osvobozeny energetické produkty používané jako pohonná hmota v komerčních rybářských plavidlech, námořních lodích a v letadlech a energetické produkty na které se vztahuje EU-systém kvót CO₂. Dále jsou osvobozeny od daně energetické produkty dodávané diplomatům a mezinárodním organizacím.

Daň se nevztahuje na bio-palivo používané jako pohonná hmota nebo pro vytápění a na spotřebovanou naftu, plyn a elektrickou energii ve veřejné dopravě.

Sazba daně k 1. lednu 2010 (v DKK - dánská koruna)

	Sazba daně
Benzín	0,373 DKK/litr
Motorová nafta	0,413 DKK/litr
Petrolej	0,413 DKK/litr
Topný olej	0,493 DKK/kg
Propan-butan (LPG)	0,251 DKK/litr
Propan-butan (LPG) - plyn	0,465 DKK/kg
Zemní plyn	0,351 DKK/m ³
Uhlí	413,5 DKK/tuna
Lignit	280,6 DKK/tuna
Elektřina	0,062 DKK/kWh

Uhlíková daň činí v průměru cca 90 DKK na jednu tunu CO₂.

Roční výběr uhlíkové daně se pohybuje kolem 5 mil. DKK, což představuje cca 0,6 % na celkových daňových příjmech a 0,3 % hrubého domácího produktu.

FINSKO

Ve Finsku byla uhlíková daň zavedena v roce 1990 a Finsko se stalo prvním evropským státem, který začal uplatňovat tuto daň. Uhlíková daň se stala součástí spotřební daně na pohonné hmoty a paliva. Spotřební daně na energie zahrnují ekologickou daňovou složku (uhlíkovou daň), která se nazývá „daňová přírážka CO₂“. Výše uhlíkové daně je závislá na obsahu uhlíku v palivech. Uhlíková daň je určena na podporu úspor energie a na využití obnovitelných zdrojů energie.

Právní základ

Act on Excise Duty on Liquid Fuels of 29 December 1994 (1472/1994)

Act on Excise Duty on Electricity and Certain Fuels of 30 December 1996
(1260/1996)

Osvobození od daně

Od uhlíkové daně je osvobozena spotřeba paliv pro výrobu elektrické energie, spotřeba pohonných hmot v komerčním letectví a v komerční námořní a říční dopravě. Dále jsou osvobozena biopaliva používaná ve výrobních procesech a pro vytápění.

Sazba daně k 1. lednu 2008 (v EUR)

	Sazba daně - „daňová přírážka CO ₂ “
Bezolovnatý benzín	0,0478 EUR/litr
Motorová nafta	0,0538 EUR/litr
Lehký topný olej	0,0541 EUR/litr
Těžký topný olej	0,0642 EUR/kg
Letecký benzín	0,0478 EUR/litr
Tryskové palivo (kerosen)	0,0538 EUR/litr
Zemní plyn	2,016 EUR/MWh
Uhlí	49,32 EUR/tuna
Elektrická energie	
• domácnosti, služby, zemědělství	0,0087 EUR/kWh
• průmysl	0,0025 EUR/kWh

Uhlíková daň činí v průměru cca 20 EUR na jednu tunu CO₂. Roční výběr daně z uhlíku činí cca 500 milionů EUR.

IRSKO

Uhlíková daň byla v Irsku zavedena v roce 2010 a vztahuje se na benzín, naftu, petrolej, topný olej, plyn a pevná paliva (uhlí, rašelina).

Právní základ

Finance Act 2010 (No. 5), Financial resolution No. 2

Osvobození od daně

Od uhlíkové daně jsou osvobozeny biopaliva, směsi biopaliv s minerálními oleji, ve kterých složka biopaliv je větší než 10 % a paliva pro výrobu elektrické energie, mimo výrobu elektřiny pro vlastní potřebu. Dále jsou osvobozeni od daně účastníci obchodování s emisemi (ETS).

Sazba daně od 1. května 2010 (v EUR)

	<u>Sazba daně od 1. 5. 2010</u>
Bezolovnatý benzín	34,38 EUR/1000 litrů
Motorová nafta	39,98 EUR/1000 litrů
Těžký topný olej	45,95 EUR/1000 litrů
Letecký benzín	34,38 EUR/1000 litrů
Propan-butan (LPG)	24,64 EUR/1000 litrů
Zemní plyn	3,07 EUR/MWh
Uhlí	1,79 EUR ¹⁾ /40 kg
¹⁾ včetně daně z přidané hodnoty	

Uhlíková daň je stanovena ve výši 15 EUR na jednu tunu CO₂. Irské ministerstvo financí předpokládá roční výběr daně z uhlíku ve výši cca 300 milionů EUR.

ŠVÉDSKO

Uhlíková daň byla ve Švédsku zavedena v roce 1991 a je aplikována na benzín, motorovou naftu, petrolej, topný olej, zemní plyn, propan-butan (LPG), uhlí a koks. Daň se vztahuje i na jiné produkty (např. různý odpad), které se svými specifickými vlastnostmi produkují emise CO₂, pokud se používají jako pohonné hmoty nebo k vytápění.

Sazba daně je obvykle vyšší pro sektor domácností než pro sektor průmyslu, vzhledem k tomu, aby tato daň nebyla překážkou konkurenceschopnosti švédských podnikatelských subjektů na mezinárodních trzích.

Právní základ

Energy Tax Act (SFS 1994:1776) /Lag (1994:1776) om skatt på energi/

Osvobození od daně

Uhlíková daň není uvalena na pohonné hmoty spotřebované v železniční dopravě, v komerční plavbě lodí a v letecké dopravě. Dále není uplatněna na pohonné hmoty a paliva spotřebované v souvislosti s výrobou minerálních olejů, uhlí, koksu, elektrické energie a v souvislosti s hutní výrobou.

Uhlíková daň je snížena na 85 % základní sazby, pokud jsou pohonné hmoty nebo palivo používány pro jiné účely než je pohon motorových vozidel v zařízení, která jsou zapojena do obchodování s emisemi v EU systému.

Uhlíková daň je snížena na 79 % základní sazby, pokud se pohonné hmoty nebo palivo používají pro jiné účely než je pohon motorových vozidel ve výrobním procesu v sektoru průmyslu, v komerční skleníkové činnosti, v sektoru zemědělství a lesnictví; při výrobě tepla a ve výrobních procesech v těžebním průmyslu.

Sazba daně k 1. lednu 2010 (v SEK - švédská koruna)

	SEK/gigajoule	SEK/1000 litrů
Bezolovnatý benzín		2 440
Motorová nafta		
• pohonná hmota – dopravní prostředky		3 013
• průmyslové použití v rámci EU ETS		452
• průmyslové použití mimo EU ETS		633
• palivo pro domácnosti		3 013
Petrolej		
• pohonná hmota – dopravní prostředky		3 013
• průmyslové použití v rámci EU ETS		452
• průmyslové použití mimo EU ETS		633
• palivo pro domácnosti		3 013
Topný olej		
• průmyslové použití v rámci EU ETS		476
• průmyslové použití mimo EU ETS		666
• palivo pro domácnosti		3 172
Propan-butan (LPG)		
• pohonná hmota – dopravní prostředky		1 670
• průmyslové použití v rámci EU ETS		476
• průmyslové použití mimo EU ETS		666
• palivo pro domácnosti		3 170
Zemní plyn		
• pohonná hmota – dopravní prostředky	33,70	
• průmyslové použití v rámci EU ETS	8,46	
• průmyslové použití mimo EU ETS	11,84	
• palivo pro domácnosti	56,40	
Uhlí	SEK/gigajoule	SEK/1000 kg
• průmyslové použití v rámci EU ETS	15,62	393
• průmyslové použití mimo EU ETS	21,87	551
• palivo pro domácnosti	92,32	2 622

Poznámka: Zkratkou „EU ETS“ se rozumí podnikatelské subjekty, které jsou zapojeny do systému obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů v EU.

Roční výběr uhlíkové daně se pohybuje kolem 25 mil. SEK, což představuje cca 1,7 % na celkových daňových příjmech. Podíl uhlíkové daně na hrubém domácím produktu činí cca 0,8 %.

SLOVINSKO

Slovinsko se stalo prvním státem střední a východní Evropy, který zavedl daň z CO₂. Daň vstoupila v platnost 1. ledna 1997 a je uvalována na pohonné hmoty a paliva (na spalování hořlavých organických látek).

Právní základ

Uredba o okoljski dajatvi za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida (UL RS št. 43/05, 58/05, 87/05 in 20/06)

Osvobození od daně

Osvobození od daně z CO₂ je u biomasy, která se používá na topení, u pevných, kapalných nebo plyných paliv získaných z biomasy nebo z bioplynu při zpracování odpadů, u vedlejších zvířecích produktů používaných jako palivo. Osvobozena jsou paliva, která se spotřebovávají v energeticky náročných provozech, které mají povolení k vypouštění emisí skleníkových plynů a paliva spotřebovaná při výrobě pesticidů a v elektrolytických a metalurgických procesech.

Sazba daně v letech 2010 a 2011 (v EUR)

Daň z CO₂ je součástí (složkou) spotřebních daní uvalených na pohonné hmoty a paliva. Slovinská vláda každoročně stanovuje výši daně z CO₂ na 1 kg emisí CO₂ vypouštěných do ovzduší. Pro roky 2010 a 2011 je stanovena sazba daně z CO₂ ve výši 0,0125 EUR/kg (to je 12,5 EUR za jednu tunu CO₂).